

Nu kunnen we wel zeggen: ja maar, dat zijn de maatstaven, die we nodig hebben, die zijn ons ingeschapen! Maar het wonderlijke is, dat heel veel, wat de mensen goed noemen, in wezen kwaad blijkt te zijn, en omgekeerd. Omdat we, met goed en kwaad, in wezen niet spreken over de essentie zelf, maar een oordeel vormen op grond van gevolgen, die we mogelijk vrezen of begeren.

Als je zo kijkt is eigenlijk dat eerste, wat ik zei, niet zo vreemd. Het masker van de waan is de maatschappij. We spreken over democratie. Maar in die democratie kan het volk alléén stem hebben, door zijn stem te geven aan degene, die volgens hun éigen gedachten waar maken, wat volgens hén juist is. Je hebt geen directe invloed, ook al wordt dat gesuggereerd. Men spreekt over dictaturen, maar er zijn landen, waarin een dictatuur heerst, die voor het hele volk aanvaardbaar is, die in wezen de wil van dat volk uitdrukt. Is het dan nog een dictatuur? Ziet U, waar de moeilijkheid ligt?

Wanneer wij spreken over het masker van de waan, dan spreken we over ál die dingen, die met vaste normen worden gemeten, zonder dat die normen reëel bestaan. Laten we b.v. eens kijken naar de nieuwste sekten, de volgelingen van een of andere jonge meester. Men zegt: Hij brengt de waarheid! Is dat zo? Neen, hij brengt een filosofie. Een filosofie is een manier om je te oriënteren aan de hand van enkele feiten en een hele hoop veronderstellingen, zodat je voor jezelf het gevoel krijgt, dat je een vaste plaats hebt in het heelal, dat je betekenis hebt.

En wat doen de Jesus People? The Holy Family en al die anderen, eigenlijk anders? Ook zij doen in wezen een beroep op de niet-redelijke waarden van de mens. Ze doen zich naar buiten voor, dat geef ik graag toe, als zaken, die bevestigd worden door de feiten. Maar gaan we de feiten bekijken, dan zijn ze niet aanwezig. Ze doen zich voor als uitverkiezings-richtingen. Maar wanneer een uitverkorenheid alleen op die manier moet bestaan, dan is ze in strijd met al datgene, wat je, ten aanzien van een God, voor jezelf zoudt kunnen geloven. En het is zeker, dat ze zich proberen los te maken van de gemeenschap, door daar een eigen gemeenschap tegenover te stellen. En wanneer dat voert tot een isolement, dan is dat een verwerping van de mensen en een deel van het mens-zijn. Ik dacht, dat dát niet aanvaardbaar was.

Misschien zou je ook kunnen zeggen: Het masker van de waan heeft respectabiliteit. We doen allemaal, zeker wanneer we op aarde zijn, ons voor als iets, wat beantwoordt aan de eisen en de normen van anderen. Innerlijk ligt de zaak meestal héél anders. We doen ons voor als gelovigen, terwijl we in wezen alleen maar te lui zijn om te denken. We doen ons voor als zoekers naar het-esoterische, in wezen zoeken we alleen maar een beetje zekerheid en een beetje bevrediging bij allehand stellingen. Wanneer we eerlijk zijn, moeten we zeggen: wat we naar buiten vertonen, is eigenlijk niet helemaal waar. En als dat bij iedereen zo is, wat gebeurt er dan? Dan ontstaat er naar buiten een complete maskerade!

Er is weleens gezegd - en volgens mij niet ten onrechte - Carnaval is voor vele mensen zo belangrijk, omdat ze dan achter het masker vrij zijn, om zichzelf te zijn. Terwijl ze zonder dat masker juist het masker van hun respectabiliteit moeten handhaven. Ik dacht, dat daar wel iets in zit. Niet, dat al die mensen zo losbandig zijn, als je misschien zoudt denken, maar ze zijn anders.

Dat brengt mij als vanzelf - tenminste - als ik U verveel, hoor ik het wel. Ik wil U zeker niets opdwingen, wat U niet interesseert - tot de vraag b.v. van: de werkelijkheid, de waarheid, zoals die ons altijd wordt voorgehouden. Wanneer we horen over de onderdrukking b.v. in Angola, dan is de vraag: Is dit volkomen reëel? Wanneer we horen over de scherpe kantjes van het kleurlingenprobleem in de Verenigde Staten, dan wordt er partij gekozen. Ook in een schijnbare eerlijkheid wordt er altijd partij gekozen. Maar wij moeten ons afvragen: ligt de schuld hier aan één kant of aan beide kanten? We moeten proberen te vinden, wat de waarheid is. Maar dat wil de wereld niet. En dat willen we zelf niet. We willen de waarheid niet. We willen een masker, een masker, dat er mooi uitziet, waarachter zich de waan - en ook de eigenwaan - kan verbergen. Daartegenover staat natuurlijk de werkelijkheid, de werkelijkheid, die we van binnen zijn.

Wanneer U droomt, dan droomt U vaak dingen, die U niet met anderen wilt delen. Soms zijn ze erg hoog, soms zijn ze erg laag.

Maar hoe die dromen ook zijn, ze zeggen meer omtrent Uw wezenlijk bestaan, Uw wezenlijke problemen dan alles, wat U naar buiten toe tot uiting brengt. In Uw eigen wezen is een voortdurende poging om alle spanningen te compenseren, om alle gevoelens van minderwaardigheid met een gevoel van meerwaardigheid misschien dan toch weer aan te vullen. Om gevoelens van schuld door een bezoeeking, door een soort boete als het ware mee af te schudden. Er is een voortdurende poging in jezelf om evenwicht te vinden.

En dan zeggen we: ja maar, dat kan niet allemaal uit onszelf voortkomen. Want als we dat toegeven, dan geven we ook toe, dat we in wezen onevenwichtig zijn, dat we een spelletje spelen met onszelf, dat we onszelf vaak voortdurend bedriegen. Dus: God; de duivel; de Geest; We halen er iets bij.

We zeggen: in mijzelf is God. En dat is wáár. Ergens is het wáár. Maar die God is niet iets hoogs, iets onbereikbaars, als je dat nou maar pakt, dan ben je d'r. Die God is doodgewoon wát we zijn. Wij zijn een deel van God. Je kunt zeggen: ja maar, je moet toch trap na trap worstelen om bewust te worden. Maar wat is die bewustwording? Dat is zeker niet het erkennen van allehand stellingen, het vinden van allerlei mooie, vage en mysterieuze aanduidingen in jezelf. Het is doodgewoon beter kijken, méér zien, meer begrijpen, meer vóórzien, daardoor.

Zo wordt eigenlijk die hele geschiedenis niet de vraag van: het masker van de waan, maar de vraag van: de werkelijkheid van de mens. En voor ieder van ons is de werkelijkheid een beetje anders. We geven het niet graag toe. We willen onze gelijkvormigheid - en vooral in Uw tijd is dat heel sterk - vastleggen. Vastleggen in wetten op papier, omschreven in allehand mooie stellingen. Maar de Buddha had het er ook al eens over. Die zei: wanneer je vijf blinden bij een olifant brengt, dan zal ieder van hen, een deel betast hebbende, zeggen: nu weet ik, wat een olifant is. Maar de een spreekt over de slurf, de ander over de staart, een over de poten misschien en een ander misschien over de buik, die hij boven zich heeft gevoeld. Daar had hij gelijk in. De werkelijkheid bestaat wel. Die werkelijkheid is overal aanwezig, in een kerk net zo goed als in een sectarisch genootschap. De werkelijkheid vinden we in zuiver stoffelijke dingen zowel als in die vreemde dromen en onverwachte denkbelden, die in onszelf bestaan. Overal is wel een stukje werkelijkheid. Maar die werkelijkheid is on-samenhangend, we kennen het geheel niet. En we geven het niet toe. We zeggen: wij kennen het geheel!

En als ik daar nu toch over bezig ben: Wat moeten we denken, b.v., van een medicus, die een nieuwe therapie afwijst, omdat die niet wetenschappelijk is, en beweert, dat iemand, die patienten geneest met die therapie, een oplichter en een dwaas is? Daar heb je weer het masker van de waan. Het moet gaan volgens ons begrip, volgens ons verstand. Niet volgens de feiten, neen, zoals wij het weten, zoals wij het kennen. Wanneer je nu nagaat, hoe het in het verleden is gegaan, hoe ze hebben gelachten om mensen als b.v. Pasteur. En dat, ofschoon reeds vóór zijn tijd, iemand het er over heeft gehad, dat bacterieën hoogstwaarschijnlijk aansprakelijk zijn voor veel besmettingen en ziekten. Die man pásté gewoon niet in het systeem. En het heeft heel wat strijd gekost, járen, voordat eindelijk iemand tot de conclusie kwam, dat het wel eens waar kon zijn. En toen men het toe ging passen, toen moesten uiteindelijk de grootste mensen, tot Lister toe (een groot engels geneesheer) zeggen, dat Pasteur gelijk had. Maar wat kostte dat een pijn! Want het was niet, wat zij wisten.

En zo gaat het in de wetenschap voortdurend. Er zijn feiten, die door elke wetenschapsmens voortdurend opzij worden gezet. Ze zeggen: dat zijn toevalligheden, daar kunnen we ons niet mee bezighouden. Toch zijn die vaak essentieel. Toch zijn het juist deze kléine dingen, waaraan we voorbijgaan, waaruit de vernieuwing later voort blijkt te komen. Waarom dan? Het masker van de waan! Wij wéten. Wij zijn iets meer dan toevallig maar hulpeloze kinderen, dolend in het woud van de werkelijkheid, zonder precies de weg te weten. Wij weten, we zijn zéker.

En op dezelfde manier roepen anderen uit: Wij hebben de Bijbel gelezen en wij zijn uitverkoren! En ze kijken niet naar de werkelijkheid. De werkelijkheid, die er geen is van stellingen, van samenkomsten en van gezang, maar gewoon van wat je bent in je leven ten aanzien van anderen, ten aanzien van jezelf.

En zo gaat het altijd door. Hoe lang is het geleden, dat men, om bepaalde redenen niet wénste, dat een demonstratie van de acupunctuur in Nederland was.

door zou gaan. Men zeide: daar moeten we voorzichtig mee zijn, dat hoort zo niet. Wij weten beter en anders. Zij zijn, naar uiterlijk en optreden, het masker van de waan. De waan, waaraan iedereen laboreert. Nu kunnen we zeggen: ja, maar wat moeten we dan b.v. denken van En dan komen ze met: de Vrijmetselarij. Zijn die Vrijmetselaars in de wereld wel goed?. Ze spreken met elkaar, ze lichten elkaar voor, ze dwingen elkaar niet, om te aanvaarden, ze proberen een begrip op te bouwen. Op zichzelf erg positief. Maar wanneer je dan gelijktijdig zegt: 'en daardoor zijn wij anders dan anderen' - en dat zijn er heel veel - 'en daardoor hebben wij ten aanzien van elkaar een andere relatie dan ten opzichte van de mensheid' dan maken ze een fout. Dat is hun illusie.

De Rozenkruisers, zeker. De Rozenkruisers kennen een paar van de grote geheimen. Die zijn duizenden jaren overgeleverd. Maar zijn die geheimen nu alles? Zijn inwijdingen in de richting van die geheimen alles? Neen. In de praktijk kan iemand met een beetje gezond verstand een groot gedeelte van die geheimen zelf leren kennen. Daar heb je geen inwijding voor nodig. Het idee van meerwaardigheid, van: je kunt het leren en daardoor meer zijn dan een ander, is hier weer de fout.

De Theosofie. In de theosofie zit een hoop waarheid, ongetwijfeld, in alles zit waarheid. Maar, daarnaast zit ook het idee van: mijn denken is belangrijker dan dat van jou. We kijken niet naar de feiten, we kijken naar onze opinie. En wanneer die opinies niet voldoende onderstreept worden door de feiten, dan produceren we eenvoudig geestelijke feiten en die zetten we in de plaats van werkelijkheid. Dan loopt het wéér fout.

Is het eigenlijk niet krankzinnig, dat men in de christelijke kerk voortdurend bezig is op het ogenblik over de vraag, of je nu wel of niet de gelovigen enige inspraak moet geven, of je wel of niet een mis moet lezen in het Latijn, terwijl al hetgeen Christus geleerd heeft op deze wereld overal met voeten wordt getreden? Zou het niet belangrijker zijn om de levenspraktijk te vinden, dan de uiterlijke schijn van eenheid te handhaven?

Maar er zijn mensen, die zeggen: ja maar, zonder dat kán het niet! Het is, of ze zeggen: wanneer dat masker wordt afgezet, dan blijft er niets meer van ons over. Misschien hebben ze gelijk, maar dat ligt aan hén! Zij zijn deel van de werkelijkheid, zo goed als iedereen. Ze hebben in die werkelijkheid net diezelfde mogelijkheden, die vreemde onredelijke gevoelens, die krachten, die emoties, zowel als het vermogen om daar dan een redelijke samenhang uit te produceren. Ze zijn net zo goed als een ander. Maar ze zijn niet méér.

Een ander zegt: ja maar onze filosofie is beter. Buddhisten wijzen erop, dat zij het juiste weten. Zeker, in het Buddhisme ligt een grote waarheid voor wie de pijlers weet te vinden, wie de wegen gaat. Dan vind je jezelf en dan vind je de werkelijkheid. Maar is het dan nodig om je te kleden op een afwijkende wijze, is het nodig om eentonige gezangen te zingen. Of is het nodig om te beseffen, om de wereld in je op te nemen? Het zijn allemaal vragen.

Altijd weer heb ik het gevoel, dat mensen anders willen zijn, méér willen zijn. "onze manier van denken is de enig juiste!" Tegenwoordig gaat het tussen naties en belangengroepen en geloofsgroepen. Vroeger ging het tussen dorp en dorp. Die van het andere dorp, die deugen niet, die moeten niet aan onze meises komen. Handel kun je ermee drijven, maar voor de rest...sla ze dood! Nu is het nog precies hetzelfde. Wij zijn bijzonder. Is dat de waan niet? En het masker, dat we daarvoor gebruiken? Dat bijzondere van ons geeft ons het récht, om anderen te leiden. Nou, dat is het masker. Voor hun eigen welzijn! Jaja; dat is het masker. Wanneer ouders proberen hun kinderen te dwingen, datgene waar te maken en te bereiken, wat ze zélf niet konden waarmaken en bereiken, dan zeggen ze, dat het voor de kinderen is. Natúúrlijk! Maar dat is een masker. Daarachter zit de waan, dat ze hun eigen tekortkomingen kunnen opheffen door het leven van hun kinderen. En dát is niet waar.

Misschien vindt U het een erg onredelijk of ongeestelijk betoog, zo. Maar als je nu eerlijk bent, gewoon eerlijk, tegen jezelf alleen maar, moet je dan niet toegeven, dat je heel veel dingen héél anders doet, dan je zoudt willen? En dat je een hele hoop dingen alleen maar doet, omdat je meent, dat een ánder, een ánder, je anders niet meer zou waarderen? En is waardering het meest belangrijke voor je, geef het toe en je hebt een stukje van de waan weggehaald. En zeker ook een stukje verloren van je schijn-respectabiliteit, die je zelf je voortdurend aanpraat. Dan vind je een stuk werkelijkheid. Dan verbrokkelt dat masker van de aan en de illusie wordt kleiner, de werkelijkheid wordt sterker.

Hemel en hel dragen we bij ons. De hemel is de vrede, de harmonie, de hel de angst, de pijn, de vlucht, in wezen, totdat we tot onszelf komen. De Hemel, dat is begrijpen, wat je bent en, zoals je bent leven in harmonie met de wereld, zoals je die ziet. En de hel? De hel is de angst, dat een ander zal ontdekken, wie en wat je bent. Het is de voortdurende vlucht, het is de zelfpijniging, waarmee je probeert te voorkomen, dat anderen je pijn zouden kunnen doen. De hel is de angst voor het leven, dat je desondanks begeert.

Kijk vrienden, het is misschien niet erg diepzinnig, zo'n betoog. Maar als je begint zo, met Het masker van de Waan, dan wil je het masker aftrekken. Dan moet je proberen een verklaring te vinden voor ze zaak. En wanneer ik dan zeg, dat b.v. de Jesus People geloven, alleen omdat ze in dat geloof wegvlugten voor een werkelijkheid, die ze niet aandurven, dan mag ik dat niet zeggen. Dan zegt men: ja, maar er zit toch veel goeds in! Ja, er zal wel veel goeds in zitten, maar kun je iets goeds tot stand brengen door weg te lopen voor jezelf? Jesus Loves You! Jezus heeft U lief! Ja. Er is een kracht, die ons liefheeft, dat geloof ik ook. Maar ik kan het niet bewijzen. Ik geloóf het. Ik voel het in mezelf. Maar is het dan redelijk om te zeggen: dat is dié Jezus, en geen ander. Dat is, wat staat in de schriftuur en niets anders. Je mag het wel zeggen van mij, maar het is een masker. Er zijn mensen, die tot God komen en dan het Oude Testament lezen of voor zichzelf duidelijk te maken, dat ze met God gesproken hebben. Want ze kunnen niet geloven aan een God, die niet eerst vastligt in lettertjes en lijntjes. Ze spreken over God's goedheid, maar ze hopen meteen, dat God als rechtvaardige God en toornige God hen even zal wreken op al die anderen, die hen onrecht hebben gedaan - volgens hun eigen inzicht. Dat zijn van die mensen, die bij je komen en zeggen: ik wil je graag redden, want je gaat naar de hel. Erken, dat ik gelijk heb, of wordt voor eeuwig gemarteld. Nou, ik geloof, dat God zou zeggen tegen die mensen: Neem eerst maar eens een proefje van je eigen recept, misschien dat je wijzer wordt. Maar dat is geloof, dat kun je niet bewijzen.

Kijk, nu zitten we hier te praten. Ik ben geest. Ja, dat zég ik. Als ik het zeg, is het geen bewijs. U kunt het geloven, U kunt het niet geloven. Maar op het ogenblik, dat U het alleen gelooft, omdat U denkt, daardoor wat prettiger of beter te zijn, kijk, dan uit, want dan wilt U Uw waan bemaskeren. Dan heeft U een masker voor Uw gezicht gedrukt. En dat is niet de bedoeling.

Er is geen zekerheid. Behalve de zekerheid, die je in jezelf vindt. En dat is geen zekerheid, die geldt voor de wereld, dat is een zekerheid, die geldt voor jezelf. Je betekenis wordt niet bepaald door de wereld, die wordt bepaald door de wijze, waarop jij die wereld beleeft, hoe jij ze waarmaakt, voor jezelf. Als je van daaruit vertrekt, dan heb je ineens veel minder maskerade nodig. En dan sterven er misschien veel illusies en blijft er een steeds helderder waarheid, een steeds duidelijker reeks van feiten over. Feiten, die je ten dele ook materieel en redelijk kunt verwerken. Feiten, die in jezelf als emoties, als belevingen, dermate frekwent zich herhalen, dat je weet: dit is voor mij écht, dit is wáár, dit werkt.

En dát heb je nodig. Niet die arme jonge mensen, die wegvlugten naar een gemeenschap, waarin ze dan wel aanvaard worden en die dáárom geloven. En zeg dan niet, dat ze dom zijn, want het is de wereld, die ze ertoe drijft. Het is gemakkelijker om te zeggen, dat de jeugd van tegenwoordig b.v. - dat hoor je vaak, hè - : de jeugd van tegenwoordig voor een groot gedeelte niet deugt. Ze roken maar pot en erger dingen nog en ze werken niet meer dan nodig is en ze doen maar aan. En van die mensen vraag ik me dan af: Zijn jullie dan werkelijk zó jaloers?

Heeft een mens niet het recht, van zijn leven te maken, wat hij wil? En En dan is het volgens mij zeker, dat veel van wat jongeren van hun leven maken, niet het meest juiste is. Maar dan is dat ook het gevolg van een wereld, waarin ze niet kunnen leven zónder dat. Waarin ze niet zichzelf kunnen aanvaarden, beleven, de werkelijkheid kunnen aanvaarden te leven, waarbij ze het masker nodig hebben. Of dat masker nu misschien mescalite wordt genoemd of de naam krijgt van een of andere grote geestelijke leraar of meester, dan wel alleen maar is de zinloosheid van dit bestaan, we moeten geleid worden. Allemaal mensen, die dromen en de werkelijkheid van zich afwijzen.

Ik geloof, dat dat komt, doordat in deze wereld de werkelijkheid zo ontzettend weinig telt. Dat zult U waarschijnlijk in een materialistische maatschappij een beetje vreemd vinden, dat verwijt. Maar wat telt nu de werkelijkheid? Vertelt U mij dat eens. Hoeveel mensen zijn gelukkig? En als die mensen gelukkig zijn, danken ze dat dan aan dit perfect maatschappelijk bestel, of danken ze dat misschien aan de manier, waarop ze zelf als mens tussen mensen bestaan? Denk er eens over na! Is de wereld zoveel beter geworden van alle productie, van alle jacht naar steeds meer? Het enige wat ze ermee bereiken, is dat de wereld langzaam maar zeker een asfalt wordt. En dat de mensen nu leven, deftig op de plaats, waar vroeger de armsten misschien hun brood bij elkaar zochten. Denk er eens over na! U hoeft het van mij niet aan te nemen. Is het misschien de illusie, dat wat er nu is, onvervangbaar is. Is het misschien de illusie van een mens, die geen afstand wil doen van zijn betekenis en die zegt: ja maar ik móet mijn werk blijven doen, wat er ís geen ander.

Als je het masker wegneemt, dan is er heel veel ziekelijks in de wereld, en ook vaak in de geest. Maar er is ook iets anders. Je ziet veel meer 'Licht' veel meer werkelijke edelheid, veel meer sereniteit ook en harmonie, dan het masker ooit laat doorklinken. De werkelijkheid is niet slechter dan het masker. Misschien ook niet beter. Maar het is anders en ze draagt in zich veel meer mogelijkheden.

U bent hier. U wilt wat leren en U wilt wat zien. Misschien wilt U eens meemaken, wat er gebeurt. Misschien wilt U een denkbeeld vinden, waardoor U zelf verder kunt komen. U bent hier. Zeg me nu eens, wat is de werkelijkheid? Hier zijn gedachten, mijn gedachten. Mijn gedachten op een bepaalde manier tot uiting gebracht, door middel van een medium. Wat denkt U? Wat hóórt U? Hoort U, wat ik zég? Neen. U hoort, wat er in U leeft. Begrijpt U wat ik bedoel? Vaak wel. Maar soms wilt U het niet begrijpen, omdat het niet past bij U. En zo kun je alles, zelfs de eeuwige waarheid, maken tot deel van een waan, door haar voortdurend te willen voegen naar wat je zelf denkt en wat je zelf meent te zijn. Op het ogenblik, dat je daarvan afstand doet, op het ogenblik, dat je zegt: neen, ik heb mijzelf niet tegenover die wereld te rechtvaardigen, de wereld hoeft zich niet aan mij te rechtvaardigen, ik besta, die wereld bestaat. Laten we nu eens zien, wat er mogelijk is, dan hoor je opeens veel meer en dan begrijp je veel meer.

Ja, ik heb niet veel gedachten meer over dit punt. Veel mensen doen me denken aan ouderwetse koetspaarden. Die hadden een speciaal tuig, met oogkleppen. Daardoor konden ze alleen vooruit kijken. Men zei: dat is beter, dan worden ze niet zo gauw schuw. Het was ook beter voor degenen, die op de koets zaten, al was het voor de paarden zelf beter.

U hebt zelf ook vaak blindkleppen aan. Vraag U eens af, hoe het komt. Waarom die eenzijdigheid? Waarom U elk argument in een andere richting afwijst? Waarom U alléén maar op dié manier de zaken beziet? Vraag het U eens af. En vraag U dan eens af, voor wie het belangrijk is, want het is zéker voor U niet belangrijk. Als U dergelijke dingen beseft en U denkt er over na, dan wordt het masker van de waan langzaam maar zeker verwijderd en dan komt, achter al die waan en illusie, zo langzaam maar zeker de werkelijkheid naar voren. De werkelijkheid, die je zelf bent. De werkelijkheid, die je bent als déél van een geheel. De werkelijkheid, die een geheel is, waaraan je niet alleen deel hebt, maar waaruit je de volledigheid begrijpt, beleeft en beseft.

Dat was het. Hebt U misschien commentaar daarop, dan kunt U dat op het ogenblik geven, als U wilt.

Niet veel behoefte? Was het erg pessimistisch misschien? Hebt U het gevoel, dat U op Uw duvel hebt gehad?

x Nee.

- Nou, dat is erg prettig, als het tenminste geen masker is. Want je roept gauw: nee, maar.....

x Mag ik misschien nog een vraag stellen? Hoe ziet U in deze context het begrip: frustratie, het verschijnsel, waar deze tijd sterk aan lijdt?

- Nou, kijk eens, dat is heel begrijpelijk. De frustratie is de waan, dat je recht hebt op méér, dan je kunt zijn. En de frustratie van de meeste mensen betekent dus, dat ze, hetzij door anderen, hetzij door zichzelf, door de wijze, waarop ze geleefd hebben, het gevoel hebben, dat hen meer toestaat, dan ze zelf waar kunnen maken.

- Zijn niet een heleboel mensen gefrustreerd, omdat zij méé-lijden met hun medemens?

x Ze zouden dat lijden op willen hebben. En dat ze dat niet kunnen, zou een reden kunnen zijn voor frustraties, inderdaad. Maar dan is het ook weer niet realistisch. Want, je kunt niet gefrustreerd zijn, wanneer je hebt gedaan, wat je doen kunt. Dan sta je eenvoudig stil en zeg je: méér kan ik niet doen. Hier heb ik mijzelf waar gemaakt. Maar als je méér wilt zijn of meer wilt lijken of meer wilt bereiken, ja, dan ben je gefrustreerd. De frustratie is doodgewoon, dat je aan anderen wijt, waar je zelf niet bereikt, wat je zouwt willen. Maar dat is altijd aan jezelf te wijten. En als je dat erkent, ontstaat geen frustratie, maar een veel doelmatiger gebruik van je krachten en misschien ook wel - en dat lijkt me voor veel mensen nog wel belangrijker - een beperking van je doel.

Kijk eens, er zijn heel veel mensen, die zouden de wereld eventjes om willen turnen. Haar uit de voegen heffen en andersom neerzetten. En dat ze dat niet kunnen, dat frustreert hen enorm. Wat ze niet begrijpen is, dat ze daar eenvoudig de mogelijkheden en de middelen niet voor hebben, dat een mens daartoe niet bestemd is. En dat die mens, ook zonder die hele wereld te veranderen, heel veel kan doen, om zichzelf te veranderen. En om vanuit zichzelf anderen hun leven wat meer geluk en wat meer werkelijkheid mogelijk te maken. Ik vindt het altijd opvallend, dat er mensen zijn, - ja, U neemt mij niet kwalijk, als ik teveel praat, zegt U 't maar - dat er mensen zijn, die menen, voor de vrede te moeten demonstreren door een opstand tegen de politie te beginnen en de auto's van anderen in brand te steken. Dat is voor mij een absolute strijdigheid. Je moet niet voor vrede demonstreren, je moet vrede leven. Maar ja, dat geeft je natuurlijk niet zo het gevoel, dat je actief bezig bent. En vermoedelijk is dát hetgeen, waar het om gaat. Een frustratie is een je niet door kunnen zetten. En dat heeft niets te maken met de vrede of met Vietnam of iets anders. Het heeft alleen te maken met het feit, dat je jezelf zouwt willen laten gelden, maar dat het je niet helemaal lukt. Is dit voldoende?

x Maar was het gedrag van Jezus tegen de wisselaars in de tempel niet ook een soort uiting van frustratie?

- Ik geloof het niét. Ik geloof, dat er een verschil is tussen de persóónlijke demonstratie en de frustratie. Wanneer Jezus hen dus hindert, dan demonstreert hij en dan doet hij dit in overeenstemming met de traditie van de rabbi's en van de profeten en de richteren. Want ook van dezen is bekend, dat zij, wanneer zij, om welke reden ook, de hoogheid God's, hetzij in henzelf of op een andere manier aangetast zagen, of onrecht zagen, dat zij daar persóónlijk tegen demonstreerden. En dat gaat zo verder, zodat die traditie nog bestaan heeft tot 1800 toe, vooral in het Oost-Jodendom. Dus dit is gewoon een ageren vanuit een traditie, punt een. Punt twee, Jezus gaat niet verder en verdoemt ze, of wat, hij valt de priesters niet verder aan, hij maakt alleen zijn standpunt duidelijk. Hij doet dit niet, door anderen op te jagen tegen de wisselaars en de handelaars, hij doet het alleen door zijn eigen houding onmiskenbaar uit te drukken. Daarbij wordt ons misschien een geweld gesuggereert, dat verder gaat dan de realiteit. Want wanneer we weten, hoe groot die tempel is, wanneer we weten, hoévél handelaren en wisselaars daar inderdaad zaten in de zuilengalerij daar dan kunnen we ons voorstellen, dat die Jezus daar dat allemaal niet ineem om kón gooien. Want dat is precies hetzelfde of je zegt, dat een jongetje van tien jaar eventjes de hele Hilversumse markt omvergooit. Dat kan óók niet.

Maar dat demonstratieve is naar voren gekomen in het venháál. De wijze, waarop Jezus reageerde, zei: het is onrecht, wat je doet! en dus: bang, bang, want ze lúisterden niet naar hem, is duidelijk: hij wilde zijn mening duidelijk maken en dat heeft hij gedaan. Ik geloof niet, dat jedit kunt zien als een frustratie. Ik geloof, dat Jezus misschien wel de minst gefrustreerde mens is geweest op deze wereld. Want hij wíst, wat hij deed, hij wíst, wat er van ging komen. En hij deed die dingen niet, om daarmee zichzelf te bevestigen of iets, maar alleen omdat dit onontkoombaar voortvloede uit wat hij, volgens zijn eigen besef, was. En dan ben je niet zo gauw gefrustreerd.

x Kunt U zich op deze aarde een maatschappij voorstellen, waar dat masker er niet zou zijn?

- Ja. Ik kan mij wel een maatschappij voorstellen, waarin dat masker niet of nauwelijks bestaat, maar die is voor de huidige mens niet erg aanvaardbaar.

Dat is een maatschappij, waarin een vaste orde bestaat. En waarbij die vaste orde niet meer frustrerend werkt, omdat de mens de vrijheid heeft zich binnen die orde te verplaatsen. Dat hij binnen die orde elke plaats kan nemen, waar hij meent thuis te horen en dat hij de consequenties van die plaats dan automatisch méé aanvaardt. Dat is op aarde al meer geweest, Maar dat is geen Arcadia, zeker niet. Maar het is gewoon een wereld, waarde mens niet probeert om een ander de loef af te steken, maar zijn plaats bepaalt, de gevolgen van die plaats aanvaardt en daardoor menselijk gelukkig kan leven.

x Wanneer is dat dan geweest zo ongeveer?

- Onder andere rond 1400, in bepaalde gemeenschappen

x In Europa?

- In Europa, in Zuid-Duitsland

x Het oude Inca-rijk?

- Het oude Incarijk heeft een dergelijke situatie wel gekend, maar hier moeten we wel stipuleren, dat het alleen geldt voor de leden van de Azteekse, de Tolteekse stammengemeenschap, niet voor de andere stammen, die daartoe verder behoorden, terwijl in de tijd van de Inca's ook de werkelijke bewoners niet meer de mogelijkheid hadden, zich volledig vrijelijk te voegen binnen het bestel en dus als het ware teruggedrongen werden van bepaalde ambities; endat-acht ik niet juist.

x Ze werden als slaven behandeld?

- Nee, dat is ook niet juist. Ze werden behandeld als horigen en waren dermate tempelgebonden aan het terrein van hun eigen tempel, dat het voor hen zeer moeilijk was, om op welke wijze ook, actief te zijn in een andere gemeenschap. De enige uitzondering daarop was het behoren tot het gezelschap van krijgslieden waarbij je dan, met die krijgslieden geïntroduceerd en eenmaal de tempel ter plaatse bezocht hebbende, dus gewoon kon, als het ware infiltreren in de gemeenschap daar en daar ook achterblijven. Maar dat was de enige uitzondering.

x Zijn de enkele moderne communes op het ogenblik misschien te zien als verspreide kiemen, die weer zouden kunnen leiden tot een dergelijke gemeenschap?

- Dat ligt aan de vorm, waarin die commune bestaat. Commune is namelijk een té algemeen woord. Maar er zijn bepaalde werkgemeenschappen, die zich ook als een commune aanduiden, waarbij met op vrije basis behoort tot het geheel, er geen direct winstbejag aanwezig is bij de werker - het is dus een saamhorigheids-kwestie - en waarbij men dus tot een behoorlijk grote harmonie komt en ook zijn eigen frustraties als het ware achter kan laten, omdat men gewoon functioneert op de wijze, waarop men zelf wil functioneren in een gemeenschap, die deze wijze van functioneren als natuurlijk aanvaardt. Maar dat geldt lang niet voor elke commune.

x Ik kan me moeilijk voorstellen, hoe dat functioneert.

- Dat is heel eenvoudig. Ik wil misschien niet werken vandaag, maar Piet heeft zoveel, dat kan ik hem niet alleen laten doen, dus werk ik. Maar morgen, dan heeft Piet Jan, dan hoef ik dat niet te doen en dan doe ik iets, wat ik zelf prettig vind.

x Oh. mm. ja.

- Heel eenvoudig eigenlijk. Dat kan dus alleen, wanneer niemand zegt: ja, maar ik moet geld verdienen of ik moet meer hebben dan jij. Maar als iedereen zegt: och, als we nu maar prettig leven, dan is me dat genoeg.

x Hoe ziet U dat in de tegenwoordige geïndustrialiseerde maatschappij?

- Nou, ik zou zeggen, in de moderne geïndustrialiseerde maatschappij zijn er twee illusies, die eerst moeten worden verbroken. De eerste is, dat je noodzakelijkerwijze moet werken voor je brood en dan wel een bepaalde tijd en met een bepaalde productiviteit. Ik dacht, dat een mens zou kunnen bestaan, ook zonder dat hij daarvoor met alle geweld b.v. 40 of 48 zou moeten werken. Ik geloof verder, dat wanneer de overbodige industrie en industrialisatie zou worden afgeschaft, we daardoor een heel grote arbeidsreserve zouden krijgen en dat het daardoor mogelijk zou zijn om niet meer over prestatieloon te spreken maar gewoon over de vreugde, bezig te zijn met anderen. Arbeid zou een vorm van spel moeten zijn. En zolang arbeid uit die spelsfeer wordt weggehouden door een beloningensysteem, dat mijns inziens niets te maken heeft met reële prestatie.

U kent misschien dat lijstje. Als U hier een hoekje tekent zet U zó twee lijnen neer, dan zet U hier vacantie, nee, beloning, hier zet U werktijden daar zet U dus rendement. Daar zet U boven directeur enz, beneden zet U de loopjongen. Dan ziet U de loopjongen werkt het langst, presteert in verhouding het meest en krijgt het minst. (Hilariteit) Ja.

Ik bedoel, die rangen en standen moeten we nou eens kwijt. Het moet gewoon een kwestie zijn van: iemand doet, wat hij kan. En dat kun je alleen doen, wanneer je dit hele bestel van kapitaalsrendement op een of andere manier zou kunnen aantasten. Maar dat kun je weer alleen doen, wanneer degenen, die dat nu van moeten leven en die daar dus ook wel veel voor hebben gedaan, op een andere wijze daarvoor een vergoeding krijgen. Die vergoeding kan niet in geld worden uitgedrukt, volgens mij. Die moet gewoon in levensmogelijkheid worden uitgedrukt

Wat verstaat U daaronder?

Onder levensmogelijkheid versta ik de mogelijkheid van huisvesting, van voeding, amusement, verplaatsing. Ik kan mij een maatschappij voorstellen, die zegt: hoor eens, een auto, die mag je wel hebben, maar die is onbetaalbaar duur. Niet, omdat hij zo duur kost om te maken of om te rijden, maar doorgewoond omdat daar te veel aan vast zit en daarom maken we hem duur. Maar iedereen kan voor niets op de trein en op de tram, dus waar maak je je druk over. Zo'n maatschappij kan ik mij voorstellen. Maar ik kan me geen maatschappij voorstellen die zegt: hoor eens, we hebben een P.T.T. en daar moeten we winst mee maken. Ik zou zeggen: communicatie is het recht van de mens, dus communicatie dient vrij te zijn, of zoveel mogelijk. Maar ik kan me ook niet voorstellen, dat iemand zegt: ja, maar ik maak nou toevallig een product, waar ik beter reclame voor maak dan een ander, dus dat moet betaald worden. Wat een besparing zou het zijn, als ze alle niet goede zeepoeders eenvoudig uit de markt zouden nemen en alleen die drie soorten zeepoeders zouden maken, die een reëel resultaat opleveren in een eenvoudige verpakking. Dan zou een tonnetje van f 15.- waarschijnlijk komen op f 3.50.

Dan gaan we zo'n beetje naar het systeem van Bellamy toe.

Ik ga in de richting van het systeem Bellamy, zonder het hele systeem Bellamy te onderschrijven. Want in Bellamy bestaat er één ding, waar de meeste Bellamy's overheen lezen. En dat is de arbeidsdienst voor de jeugd, waarbij sprake is van een vaag systeem, waarbij het een eer is om te werken, maar waarbij kennelijk de jongelui worden ingedeeld. Ik dacht, dat ook dat niet het geval zou moeten zijn. Ik geloof, dat je gewoon zou moeten zeggen: Doe, wat je wilt, maar leef van datgene, wat je daar aan mogelijkheid in vindt. Als iedereen zó eens zou beginnen.

Dat lijkt me moeilijk.

Nou, weet U, waarom het zo vreselijk moeilijk is? Omdat de basis van de huidige maatschappij het banksysteem is. Het banksysteem is erop gebaseerd, dat je een illusoire waarde, een ruilmiddel, dus duurder en goedkoper kunt maken en dat je uit die verschillen zóveel van dat ruilmiddel kunt verwerven dat je anderen de illusie kunt geven, dat je het recht hebt hen te zeggen, wat ze moeten doen.

Tja.

Is het niet/een kwestie van een ideale maatschappij, zoals U dat zo juist gekenschetst heeft dan wel kun je onder omstandigheden, die optimaal zijn voor het verwezenlijken van de praktijk als karma(?) ziet of aanvoelt?

Ik geloof niet, dat dat helemaal juist is. Omdat, wanneer je een maatschappij construeert, waarin een mens zichzelf kan zijn, hetgeen U stelt, impliciet is, dan is dat zonder meer mogelijk. Maar, wanneer we dat dus omdraaien, - we stellen dus hetgeen U nu poneert voorop - dan gaan we zeggen: de gemeenschap moet mij de mogelijkheid geven om... en dat is niet waar. Ik moet in de gemeenschap de mogelijkheid hebben, dat is waar. Maar ik moet ze mezelf geven. Niet de gemeenschap. Ik moet het niet cadeau krijgen ik moet het waarmaken. En dáár ligt het verschil.

Maar U stelt wel, dat iedereen moet dus kunnen doen, waar hij zelf zin in heeft en moet zorgen, dat hij daar dan van leven kan.

Ja.

Maar wanneer dan diegenen, die géén zin heeft om te werken, maar tóch eist dat hij evenveel heeft, als iemand, die wél wil werken.....

- Nou, ik geloof, dat dat een kwestie is, die heel eenvoudig is. Wanneer U dus niet bijdraagt aan de gemeenschap, dan heeft U ook geen recht, om iets van de gemeenschap te verwachten.

x Jāwel, maar dat accepteert hij niet.

- Maar daar staat tegenover, dat hij misschien ook zonder het werk toch iets aan die gemeenschap kan bijdragen. Ik kan mij, laten we zeggen een commune voorstellen, waarin iemand is, die eigenlijk zelden werkt, maar die ontzettend leuk gitaar speelt en die stemming kan maken. Dat je zegt, nou, dat is heel prettig, dan die erbij, dan heeft hij ook een functie. Maar je moet dus functioneel zijn. Het is niet zo, dat je recht hebt van de gemeenschap te eisen. Maar je kunt een plaats vinden in de gemeenschap, waardoor je er deel van bent. En dat impliceert dan niet het recht om te eisen, maar een gelijkelijk mēedelen. En ik dacht, dat dat de juiste opvatting zou zijn.

x Hoe moet het dan met de verschrikkelijk stomme mensen, dat is dan heel moeilijk.

- Ach, ik zou zeggen, nu moet U niet over de massa gaan praten, want de meeste mensen zijn stom. Anders zou de wereld niet zijn, zoals ze nu is. Maar die vreselijk stomme mensen die zullen ook wel een plaats vinden. Het is op het ogenblik vaak zo, dat stommelingen het het verste brengen. Die denken niet na over de consequenties. Ja neemt U mij niet kwalijk, het is niet hatelijk bedoeld. Maar dat is doodgewoon, die mensen zien geen gevaar en geen consequenties. Ik zal de laatste zijn om Nixon een stommeling te noemen, ofschoon zijn gedrag duidelijk maakt, dat hij enkele kenmerken van de zogenaamde stommeling zeer sterk vertoont. (Hilariteit) Begrijpt U dus, wat ik bedoel. En ik geloof, dat in een gemeenschap, waarin dergelijke dingen minder te zeggen hebben, waarin het gewoon een kwestie is van: wat betekenen je voor mij, dat iederēen kan leven, ook de kunstenaar. Maar dat niemand meer kan zeggen: ja maar, dit is voor mij de taak en nu moeten jullie maar zorgen, dat ik hem uit kan voeren. Hij moet zeggen: ik kan die taak voor mijzelf uitvoeren, maar dan zal ik er toch iets bij moeten doen, zodat ik voor jullie aanvaardbaar ben.

x Maar moet er niet iemand zijn, die dat enigszins uitmaakt?

- De ellende is altijd, dat wanneer we iemand hebben, die dat uitmaakt we niemand kunnen vinden, die het goed doet. Maar dat gebeurt zelden. In voetbaltermen: de scheidsrechter, die het meeste weet van de reglementen, is vaak juist degene, die elke wedstrijd kapotfluit. Dat is dus ook zo, iemand die te veel probeert om tevēel als arbiter maatschappelijk te functioneren, zal daardoor de werkelijke waarde van de maatschappij, van de gemeenschap breken, en het gehele sociale bestel doen stagneren. De gehele ontwikkeling valt weg.

x Maar toen in de Sovjet-Unie de rode partij uiteindelijk min of meer gewonnen had, toen hebben ze toch de boeren vrijheid gegeven en het gevolg was een enorme hongersnood, in de hele Sovjet-Unie.

- Ik zou graag hier willen corrigeren. In de eerste plaats was in de laatste oorlogsjaren - moet U goed begrijpen - een groot gedeelte van de werkracht aan de boerenstand onttrokken. Die was in de verschillende legers in getrokken. En het resultaat was dus, dat men op de een of andere manier toch die landbouw gaande wilde houden. Men dacht in die tijd sterk industrieel, zonder te begrijpen, dat de mentaliteit van de boer anders is dan die van een industrie-arbeider. Het resultaat was, dat men al het land onderbracht in communes en daarmee het gevoel van eigenheid, van de eigen betrokkenheid van de boer, wegnam. Men had eerst de boeren op moeten voeden en dan was de commune mogelijk geweest. Maar men begon met de commune en daardōor wilde de boer niet. Hij voelde zich bestolen. En dit was een van de redenen van deze hongersnood, die overigens, en dat wil ik er direct bij zeggen, zeker niet minder werd door de ondeskundigheid van ambtenaren, die vaak helemaal niets wisten van landbouw en zelfs zaaigranen als voedsel in beslag namen voor de steden, om daar hun volgelingen tevreden te stellen. Resultaat waren grote bloedbaden, omdat een ambtenaar, die fout was, liever dus probeerde, om zijn eigen fouten in het bloed van de boeren te begraven, dan toe te geven, dat hij dingen had weggenomen, die hij niet had mogen wegnemen en dat hij maatregelen had getroffen, waardoor werkelijk produceren onmogelijk werd. Dat is o. a. in de jaren 1920 ongeveer geweest.

x O ja. Maar ik dacht, dat toch daarvoor eerst een periode geweest is van een jaar of drie, vier, dat ze de boer inderdaad eigen land hadden gegeven, waar hij zelf op kon produceren.

- Neen, dat is ook niet waar. In de eerste jaren is er dus een voortdurende afwisseling van gezag, waarbij de figuur van Lenin centraal staat. En Lenin verkondigde een eigen interpretatie van het Marxisme. Hij vindt vele tegenstanders tegenover zich

De rest van de band is onverstaanbaar door sterk fluctuerende snelheden van de band en het ontbreken van een controleband.

D I S C U S S I E

- Zo, vrienden,

Ik hoop, dat U een aangename pauze hebt gehad. We gaan nu verder met de vragen en dan eerst met wat schriftelijk is binnen gekomen. Over het onderwerp is dacht ik al voldoende gediscussieerd, dus we kunnen alle vragen wel achter elkaar nemen. Mag ik de eerst?

x Soms wordt de mens gedwongen een masker op te zetten vanwege het compromis, dat hij meent te moeten sluiten om een zekere harmonie te bewaren, dus b.v. om ruzies te voorkomen. Of ben je toch oprecht met masker, niet overtuigd opgezet?

- Nu, ik zou zeggen, dan is het geen masker van de waan meer, dan is het gewoon een begrip, dat de ander niet rijp is voor de werkelijkheid. En dan heb ik daar niet zoveel bezwaar tegen. U moet één ding goed begrijpen. Wanneer wij spreken over het masker van de waan, dan hebben we het over het masker, dat de mens als werkelijkheid beschouwd. Datgene, wat hij eenzijdig verkondigt als waar, zelfs tegen alle feiten in. Dat is hier niet het geval en dan kan ik begrijpen, dat een mens zich aan bepaalde uiterlijkheden moet houden. Als iemand op visite komt net op het ogenblik, dat je je even wilt verfrissen en uit te rusten, dan hoef je heus niet te zeggen: hè potverdomme, komen jullie nou? Zeg dan rustig: Ha, prettig, dat je er bent. Dat lijkt me nu ook geen maskerade. Dat is, laten we zeggen, een soort vredes-aanbod, voor het handhaven van de vrede. Ik dacht niet, dat daar veel bezwaar tegen is, zolang je wéét, dat je het doet tenminste:

x Daar is natuurlijk ook weer een uiterste in, in het feit, dat je hoogmoedig gaat worden en zegt: nou, ze begrijpen het toch niet, dus laat ik het maar vertellen, zoals het eigenlijk niet is...

- Nou, dat lijkt me dom.

x Nu ja, ik spreek hier over uitersten. En het andere uiterste, dat je teveel relativeert, dat je teveel de werkelijkheid als zijnde niet waar en als Maja beschouwd, ^{en} van daaruit gaat zwijgen.

- Ja, ik geloof, dat je dat als volgt kunt beantwoorden. Wanneer je denkt: ze begrijpen het toch niet, dus laat ik maar een masker opzetten, dan maak je je schuldig aan een schromelijke onderschatting van anderen. Probeer altijd zoveel mogelijk de waarheid te zeggen, maar zeg hem wel zo beléefd mogelijk. U weet wat ik bedoel, misschien. En dat relativiseren, dat hoeft je niet te laten zweven, omdat je in alle ~~richtingen~~ relativiseren toch één werkelijkheid hebt, waaraan je niet ontkomen kunt. Dat is je eigen wezen. Wanneer niéts waar is, dan is voor jou nog steeds waar wat je denkt en wat je leeft en wat je voelt. Dat is een waarheid, die erg betrekkelijk kan zijn misschien, maar die voor jou de basis is van je leven. En vandaar zul je altijd uitgaan. Volgende.

x Als in Uw sfeer de algemene opvatting is, zoals door U vanavond gegeven en die naar U meent, een betere voor de aarde zou zijn dan de huidige, is het dan niet juist wenselijk, dat vanuit Uw sfeer een beïnvloeding uitgaat op de mensen, opdat er een betere samenleving op aarde ontstaat?

- Ja, ik ben bang, dat mijn antwoord wat hatelijk is, maar als een kind net uit de kleuterschool komt, moet je hem niet naar de MULO of hoe heet dat tegenwoordig, sturen, of naar de HBs. De Havo, juist. Het moet gewoon de kans krijgen, om zich eerst eenvoudig alles eigen te maken, voordat het verder kan.

En de mensheid, als een geheel, moet zich eerst eenvóudig met alle problemen de dingen eigen maken, voordat een meer ideale ontwikkeling mogelijk is. Maar aan de andere kant - en dat is een opinie, die door velen, niet door iedereen maar door velen ook toch wel in mijn sfeer en in andere sferen gedeeld wordt - is, dat de mensheid op een punt staat, waarop ze toch wel zelf in gaat zien, wat anders moet. De mens wordt geconfronteerd met problemen en hij gaat begrijpen, dat de oplossing niet ligt in het anderen verder veranderen, maar in het zichzelf veranderen. Dat is het eerste begin van wijsheid, dacht ik. Voldoende?

x In het totaal van de schepping op deze wereld is de mens biologisch c.q. stoffelijk een diër. Een gereïncarneerde geest gebruikt dit als voertuig. In hoeverre is die geest geheel bestuurder van de daden van dat dier, van zijn gedachten in zijn dagbewustzijn en in staat tot ombuiging van de bij het dier behorende - wat wij plegen te noemen- instincten en invloeden van de groepsgeest?

- Nu, je zou dat als volgt kunnen zeggen: de chauffeur kan de auto goed en kundig of minder kundig besturen, hij kan schade veroorzaken of niet, hij kan snel er soepel rijden of met horten en stoten. De geest als bestuurder van het voertuig, het stoffelijk lichaam, heeft rekening te houden met alle daarin aanwezige facetten, ook die dierlijke en wat U noemt die instincten. Maar hij zal deze moeten gebruiken, om ook zijn eigen behoefte, iets te bereiken, dat is: ervaring of lering, tenminste, zo zien wij dat, dat dus zo goed mogelijk te doen. De geest is dus in zekere mate afhankelijk van zijn voertuig voor zijn mogelijkheden. Anderzijds kan de geest, die een beetje meer beheersing krijgt over een lichaam, met een slecht lichaam vaak méér bereiken dan een ander met een goed lichaam. Wat betreft het onttrekken aan de groepsgeest, ja, er is inderdaad wel een groepsgeest. Maar die is bij de mens eigenlijk niet eens meer te beschouwen als een dominerende invloed. Het is eerder een vergaarbekken, waarin het gemeenschappelijk bewustzijn van die mens ontstaat en gemoduleerd wordt. En deze modulaties als zodanig liggen dan voor het merendeel toch wel op materieel terrein, dus op instinctief terrein. Ik dacht, dat de geest daarvan betrekkelijk weinig last zou hebben, mits hij maar in staat is om dit tijdig te erkennen en er rekening mee te houden. Is dit voldoende.

x Voldoende, dank U.

x Ik ben door de schriftelijke vragen heen

- Nou, dat is dan prettig vlot. Laten we eens kijken of er nog meer is.

x Ik wilde nog iets vragen over de beïnvloeding van het leven op aarde van boven af. Die is er toch wel degelijk in de zin, zoals U straks gebruikt heeft, in het aandragen van voorbeelden, waaruit men zelf kan kiezen. Dus suggestie, de besturing van gedachtekrachten etc. zonder dat ze gedwongen worden.....

- Ja, als we dus in dat wegvergelijk blijven, wij zullen dus nooit zeggen: deze weg verboden: eenrichtingsverkeer, maar we zullen wel een paar bordjes houden: Langzaam rijden! split of gravel! Uitholling overdwars! Let op de spoorbaan! Als je er geen rekening mee houdt en je maakt ongelukken, dan vinden we het erg jammer, maar je had het kunnen weten. En op die manier proberen we een mens te helpen dus. We maken hem de dingen duidelijk, we geven hem bepaalde gevoelens, soms ook bepaalde denkbeelden, waardoor hij, wanneer hij er rekening mee houdt, zich gemakkelijker en juist in het leven kan oriënteren. Houdt hij er geen rekening mee, nou ja, dat is zijn zaak.

x Dus U wilt de vrije wil zoveel mogelijk laten bestaan?

- Uit de aard der zaak! De vrije wil is voor de mens juist het middel om ervaring op te doen. Op het ogenblik, dat je kunt zeggen: ja maar, dat heb ik niet gedaan, dat was een ander, die het deed, dan kun je ook dus de gevolgen en je aansprakelijkheid voor die gevolgen van je afschuiven. En dat gebeurt toch vaak genoeg en dan moet je in de sferen erkennen, wat er werkelijk aan de hand is. Dan moet je tóch erkennen, waar je eigen aansprakelijkheden liggen. Maar wanneer wij dat dus geestelijk zouden gaan doen, dan zouden wij daarmee als het ware aansprakelijkheid voor een mensenleven op ons nemen. En dat is niet alleen méér dan je vaak kunt doen, maar het betekent bovendien, dat je de ander de vrijheid, om zichzelf te zijn, ontnemt. En daarmee de mogelijkheid, om juist dat specifiek deel van het goddelijk licht - dat is een geloofskwestie, maar goed - dat specifiek deel van het goddelijk licht, dat voor hem op dit moment bereikbaar is, om dat inderdaad te bereiken.

x Maar zou je dan toch bewust je wil kunnen leggen van degeen, waarvan je denkt, dat hij je zal leiden. En ik denk hier - ik geef hier nu een negatief voorbeeld, waar ik aan moet denken: je ziel verkopen aan de duivel. Zou het ook positief kunnen?

- Nou, nee, nee! Je kunt zelfs je ziel niet verkopen aan de duivel. Nou is dat begrijpelijk. Wanneer een mens denkt, dat hij zijn ziel aan de duivel verkoopt, dan verkoopt hij niet zijn vrije wil, begrijp dat goed. Hij probeert alleen datgene te krijgen, waardoor hij nú wat hij wil, waar kan maken en offert daarvoor een eeuwigheid op, waarvan hij tóch niet zeker is, of hij ze heeft. Dat is het meestal, dus. En je zou dat natuurlijk ook ten aanzien van het Lichte kunnen proberen, maar zou het dan ook niet een kwestie zijn, dat je zegt: Geef mij nu dingen, die ik zelf niet heb en die ik zelf niet kan krijgen. En ik dacht dat, wanneer je dat doet, dat je dan ook weer dezelfde fout maakt. Je kunt zeggen: Help me! Maar: help me, dat betekent dan: help me, om te doen, wat ik doen wil. Om te beseffen, wat ik nog niet helemaal beseffen kán, maar beseffen wil. Dus: help me, beter mezelf te zijn. Maar het is niet iets van: maken jullie even gauw een heilige van me, dan zal ik het stralenkransje wel dragen. Dát kan niet.

x Mag ik nog even inhaken op dat van vóór de pauze? Daar maakte U er een zinspeling op, dat in Europa eigenlijk de beste kansen zouden liggen tot een vrije snelle verandering van de maatschappij-vorm. Hoe ziet U dat?

- Ja, omdat Europa onder enorme spanningen heeft gestaan. Europa heeft dus een zeer hoog technisch niveau bereikt, het mentaal niveau is eveneens goed, de historische achtergronden zijn over het algemeen ook behoorlijk diep en gevestigd en we hebben hier dus te maken met ^{de problemen van} een wereld, waarin die orde een paar keer zó ingrijpend is verstoord, dat een herorientatie noodzakelijk werd. En dit betekent, dat de habitus, de gewoontendrang van de mens in het Westen minder sterk gefundeerd is dan b.v. in de Verenigde Staten. En dat impliceert dus, dat snellere verandering aanvaardbaar is. Maar verandering, dat betekent ook de mogelijkheid het huidige maatschappelijke te parafaseren. En dat gebeurt ook voortdurend. Men komt dus voortdurend toch weer met andere aspecten, andere richtlijnen, andere denkbeelden omtrent de samenleving naar voren. En, wat meer is, men reageert daar ook wel op. Wanneer U in Uw eigen land de moeite neemt om de verandering van mentaliteit en ook geestelijk niveau na te gaan, vergelijkende 1936 met 1966, 1945 met 1975, bij wijze van spreken, dan zult U ontdekken, dat in die periode zich ontwikkelingen hebben voltooid waar in vroegere tijd eeuwen voor nodig waren. En dat is dus een versnelling van het proces. Het blijkt, dat dit in de Verenigde Staten en Canada en ook in Australië veel langzamer gebeurt. En waar het gebeurt, is het niet in de eerste plaats een mentaliteitsverandering, het is vooral een aanpassing van institutionalisering van behoefte, die dus wordt aangepast aan normen, moderne normen, maar waarbij de mentaliteit niet sterk verandert.

En een grote verdeeldheid van mentale instelling betekent in Europa een toename van confrontatie met het andere. En elke confrontatie met het andere loopt uit, hetzij op strijd, hetzij op compromis. Maar bij een compromis gaat ook degeen, die vastgeroest was, toch weer een stap verder. En ik dacht, dat dit voor Europa de mogelijkheid geeft, om zelfs in een betrekkelijk korte tijd, zeg enige tientallen jaren, te komen tot aanmerkelijke wijzigingen in het sociaal stelsel, en daarnaast ook in het socio-economische en het politico-economische sociale vlak. Ik geloof, dat hier grote veranderingen voor de deur staan, ook wanneer die misschien in de vorm niet zo sterk tot uiting komen als in de mentaliteit.

x En loopt Groot-Brittannië daarin vóór. loopt het alleen maar mee of blijft het achter?

- Voorlopig loopt het achter. Een Engelsman is over het algemeen, wat dat betreft, wat geretardeert. Om U een voorbeeld te geven: de vakbeweging in het Verenigd Koninkrijk staat op het ogenblik op het niveau ongeveer van hier de S.D.A.P. in 1922. Dat is als je vergelijkt. En zo is het met vele andere instellingen ook. Engeland is té langen tijd een rustpunt geweest, waar rond zich in de verschillende gebieden, mandaatgebieden en koloniën zich de veranderingen afspeelden, dat de traditie daar, laten we zeggen, het gezicht is geworden van het land. Men denkt niet utilitair, men denkt traditioneel. Men wijst intuïtie vaak af, omdat men nu eenmaal de traditie hoog wil houden.

En daar zitten dus geestelijk in Engeland bepaalde elementen, die wél belangrijk zijn, maar in het geheel van de ontwikkeling vrees ik, dat eerst Engeland een paar hele hevige slagen zal moeten verwerken, - volgend jaar zullen er ook al weer een groot aantal zware slagen vallen daar - voor dat het begrijpt, dat het zich anders moet oriënteren. En wanneer die mentale herorientatie - een proces van ongeveer vijftien tot twintig jaar, voltooid is, dan zal vaak blijken, dat Engeland meer momentum heeft dan een groot gedeelte van Europa. Dat het dán veel progressiever verder gaat.

U had het daarstraks even over de Rozenkruisers, die inderdaad een aantal grote geheimen bezitten, althans daar aanspraak op maken, maar die voor ieder weldenkend mens tegenwoordig ook vindbaar zijn. Wat bedoelt U daarmee, welke? Geeft U ze dan? (Gelach)

Nou, laat ik U dan even een paar van de geheimen van de concurrentie laten zien, hè? Maar, om U een paar voorbeelden te geven: het Groot Arcanum dat geeft dus de totaliteit van de levensontwikkeling. Dit denkbeeld is op het ogenblik algemeen verbreid en nu ook het Kaballisme meer populair wordt, zijn vele voorstellingen daarvan ook zonder meer toegankelijk. In de Kleine Arcana gaat het ondermeer om de bezieling van de verschillende vormen van materie, de benoeming daarvan is praktisch exclusief, maar de openbaring daarvan is in het verleden al gebeurd. In 1823 hebben de Rozenkruisers die dingen al openbaar gemaakt, dus het is helemaal geen eigen geheim. In de tweede plaats blijkt, dat een groot gedeelte van die dingen herformuleringen zijn visies en denkbeelden, die in bepaalde vormen van astrologie over de hele wereld vrijelijk te benaderen zijn.

Nu wil ik het ook nog hebben over de omzettingsprocessen, het bekende denkbeeld: 'het atoom is een zon met haar planeten', behoort tot de Arcana van de Rozenkruisers, is algemeen bekend tegenwoordig in de atoomchemie. Bepaalde psychische geheimen, o.a. van de zelfomstelling, de zelfrichting, meditatie-technieken, zoals ze gebracht worden door de Rozenkruisers, waren oorspronkelijk ook reeds eigendom van andere groepen. Grote overeenkomst in meditatie-technieken b.v. tussen de Orde van Ignatius van Loyola en datgene wat de Rozenkruisers prediken. Daarnaast blijkt uit India in de laatste tijd aan filosofieën veel te zijn overgewaaid, wat praktisch identiek is, zodat sprake van gehote geheimen is in deze leer, waar deze geheimen voor iedereen daarbuiten met gezond verstand en een beetje belangstelling ook te vinden zijn. Ik dacht, dat dat duidelijk was.

x U had het over een therapie, welke een aantal artsen of het artsenbestand van Nederland af zou wijzen. Dacht U in dit geval aan acupunctuur of aan de moderne celtherapie?

- Ik dacht aan bepaalde vormen van celtherapie, aan de nieuwe magnesiumtherapie tegen Parkinsonziekte, ik dacht aan acupunctuur en ik dacht aan bepaalde homeopathische praktijken, die door het merendeel van de geneesheren nog steeds worden afgewezen. En daarnaast denk ik nog altijd aan het afwijzen van bepaalde vormen van geestelijke genezing, ofschoon gebleken is, dat deze vaak even doelmatig is als zelfs chirurgisch ingrijpen en vooral daar, waar dus geen sprake is van acute gevallen. Dat wordt eenvoudig van de tafel geveegd, het past hier niet en daarom mag het niet. Voldoende?

x Mag ik een vraag stellen, die niet direct met het onderwerp te maken heeft?

- Ga Uw gang.

x De spreker op 17 augustus, die een verslag gaf van de mogelijkheden die dit jaar naar aanleiding van het Wessagebeuren liggen, liet o.a. vallen, dat er een omwenteling zou plaatsvinden in Oostenrijk. Betekent dat, dat Oostenrijk ook nog achter het IJzeren Gordijn gaat verdwijnen?

- Nee, dat betekent het niet. Maar het betekent wel, dat er een aanmerkelijke verandering van bewind plaatsvindt en - ik geloof, dat dat ook erg belangrijk is - een verandering van structuur, een beetje. Op het ogenblik is het - ja, 't is moeilijk om dat duidelijk te zeggen, laat ik het zo zeggen: het is op het ogenblik een rechts, kleinburgerlijk geheel, waarin fascistische en nationalistische elementen een zekere grote zeggingschap hebben. Dit zal waarschijnlijk veranderen door een sterke nadruk op sociale elementen, waarbij dus de arbeider op de voorgrond komt en bepaalde ondernemers, ook grote ondernemers een paar veren gaan laten.

Dit zal waarschijnlijk vanuit het standpunt van de oppervlakkige beschouwer eerder een regeringswisseling zijn, maar in feite betekent het dus een aflossing van macht in de standengemeenschap.

x Maar op het ogenblik zijn de socialisten aan de regering.

- Maar lieve vriend, socialisten aan de regering. Ik kan U een hele hoop socialisten noemen, die fascistischer zijn dan een fascist ooit geweest is. Dat is alleen maar een kwestie van benoemen. Wanneer ik zeg: rechts-klein-burgerlijk dan geef ik daarmee de gehele tendens aan. En wanneer U rekening houdt met hetgeen er op het ogenblik aan de gang is, zult U met mij eens zijn, dat die ontwikkeling zeker niet socialistisch is. Daarom ging het mij. Het betekent, dat de invloed van bepaalde standen in Oostenrijk op het ogenblik nog dermate sterk is, dat daartegen een soort revolutietje ontstaat. Dat die als het ware worden weggemanoevreerd. Sommigen met een schandaal, anderen weer op een andere manier.

x Socialistisch moet dan opgevat worden zoals het in de Sovjet-Unie wordt opgevat?

x Dat is communistisch.

- Ja, socialistisch, dat zou moeten zijn, door de gemeenschap, voor de gemeenschap. Maar in vele gevallen betekent het: voor het bestuur, uit de gemeenschap, door de gemeenschap, maar niet voor de gemeenschap, tenzij het bestuur het nodig vindt, om ook een graantje mee te laten pikken. En dat is b.v. in de Sovjet-Unie. Wanneer we het over socialisme hebben, dan zit dus op het ogenblik China dichter bij wat socialisme is, nl. een grote medezegenschap van beneden af dan b.v. Sovjet-Rusland, waar we dus te maken hebben met een bureaucratie, die wel uitmaakt, wat socialistisch genoeg is voor de anderen, die zich socialist willen noemen. En wat dat betreft wil ik ook niet te veel ingaan op dergelijke problemen. Neem b.v. Nederland, waar we dus ook in het socialisme moeten spreken van een dermate paternalistische instelling dat een werkelijke volksgemeenschap en een gemeenschappelijkheid van werken en ingrijpen gewoon wegvalt onder de geldbehoefte van de paternalistische regering. En dat geeft nou niet of U liever Dreest of dat U Uylt.

x 't Is tien uur.

- Nu, dan zullen we nog een vraag doen, dan gaan we sluiten. Is er een laatste vraag?

x Je zult toch stelling moeten nemen. Ook als je geen stelling neemt, houdt dat al een stellingname in.

- Het feit, dat je geen stelling neemt, houdt inderdaad een stellingname in. Want wie geen stelling neemt, maakt daarmee duidelijk, dat de stellingen van de anderen voor hem onaanvaardbaar zijn. Waardoor hij dus duidelijk maakt, dat hij, geen stelling nemende, een eigen standpunt inneemt, hetwelk hij eventueel tot stelling zou kunnen ontwikkelen, indien hij de behoefte zou hebben, anderen aan zijn eigen standpunt te onderwerpen. (Hilariteit)

Ja, 't is bijna een aphorisme. Maar nu gaan we sluiten. U weet het alle maal wel: drie woordjes!

x Stelling, masker, vlinder.

- Wanneer achter het masker van de stelling de mens zichzelf ontdekt, is het soms een vlinder, die zoekt naar een beetje zon. Want

Star is het masker

Men noemt het de deugd en het recht,

De broederschap, de rechtvaardigheid

Maar daarachter, daar sluimert het zonnige licht

Van een nog niet besepte eeuwigheid.

Een mensenziel zou vrij willen zijn

En zonder stellingen kunnen leven

Alleen maar die eeuwigheid in zich ervarend

Het voedsel der eeuwigheid verder geven

En zweven in de oneindigheid.

Een vlinder, die langs de bloemen glijdt

Van ontplooiende sterren

En planeten, die vruchtbaarheid geven

Maar kan een mens zo zweven?

De vlinder, die in je is, nog verpopt

Zal eens de cocon achterlaten

Eens zullen de stelling, nu zp gesteld
als zekerheden

Worden tot de dwaasheid van het spinsel,
Waarmee je jezelf aan het blad hebt vastgehecht
Terwijl je nu, het spinsel zelf verbrekend
Ontknecht nu, vrijelijk openbrekend

De waaierende vleugels

In het koesterende licht van een eeuwigheid
Ontvlieden kunt naar werkelijkheid

En zonder masker, zonder andere taak en noodzaak

In een vrijheid leven, waardoor het zweven
wordt de werkelijkheid,

Waaruit het Ik zichzelf ontdekt.

En zo verglijdt tot in het Ik gewekt

Het licht het licht wordt weergegeven

En zo U nog op aarde komt

Het eeuw'ge licht reeds straalt

Door 't masker, dat het mens-zijn

Het Ik altijd moet geven.

Ik dacht, dat U het daarmee kon doen. Een kleine gedachte. En , als ik
U een raad mag geven - dat hoort er altijd bij, ik heb alleen maar één raad:
Denk alsjeblieft niet, dat die anderen het beter hebben. En probeer zelf
een beetje meer geluk te geven, dan zul je ontdekken, dat je ook veel geluk-
kiger kunt zijn.

Ik dank U voor Uw aandacht, vrienden, Goeden avond.
